1850. No. 1.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 1 JANNUARIJ.

De GOUVERNEUR van *Friesland*,

Brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat op heden invorderbaar gesteld, en tot dat einde afgezonden zijn, de tweede suppletoire Patentkohieren, over de dienst van 1849/50 van de Gemeenten: *Akkerwoude, Birdaard, Veenwouden, Burum, Kollum, Westergeest, Buitenpost, Drogeham, Kooten, Surhuizum, Bergum, Giekerk, Hardegarijp, Oostermeer, Ballum, Nes* op *Ameland, Dockum, Anjum, Ee, Nijkerk, Holwerd, Nes, Ternaard, Schiermonnikoog, Franeker, Harlingen, Minnertsga, Sexbierum, Ried, Tzum, St. Anna-Parochie, St. Jacobi-Parochie, Lieve Vrouwen-Parochie, Baard, Jorwerd, Oosterwierum, Beetgum, Berlikum, Deinum, Dronrijp, Blija, Ferwerd, Hallum, Marrum, Huizum, Hijum, Jelsum, Wirdum, Leeuwarden, Sneek, IJlst, Grouw, Warga, Roordahuizum, Heeg, Nijland, Scharnegoutum, Woudsend, Oppenhuizen, Rauwerd, Oosterend, Wommels, Workum, Balk, Bolsward, Hindeloopen, Koudum, Stavoren, Burgwerd, Gaast, Makkum, Tjerkwerd, Witmarsum, Arum, Heerenveen, Knijpe, Mildam, St. Johannesga, Akkrum, Terhorne, Oldeboorn, Joure, Haske, Tjalleberd, Langweer, Lemmer, Oosterzee, Sloten, Beetsterzwaag, Gorredijk, Duurswolde, Langezwaag, Lippenhuizen, Ureterp, Boornbergum, Dragten, Oudega, Rottevalle, Makkinga, Oldeberkoop, Oosterwolde, Donkerbroek, Blesdijke, Noordwolde, Oldetrijne* en *Wolvega*, en dat men tegen verkeerde of te hooge aanslagen, welke in voormelde kohieren mogten bestaan, of worden verondersteld, zich, bij reclame, gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, zal kunnen voorzien, mits zij behoorlijk ingerigt en met de vereischte bijlagen voorzien, binnen *drie* maanden na den dag van afkondiging der kohieren, zijn ingediend, des verkiezende bij den Controleur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen in de Divisie van Contrôle waarin de aanslag is geschied.

Den belanghebbenden wordt verder aangeraden, op dezen termijn van indiening wél te letten, aangezien zij, bij overschrijding daarvan, door eigene schuld, zouden hebben veroorzaakt, dat op hunne reclames geen acht konde worden geslagen.

Leeuwarden, den 22 December 1849. — *De Gouverneur*, VAN PANHUIJS.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 28 December 1849, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 8,70.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 123,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . .	- 128,00.

Leeuwarden, den 29 December 1849. — *De Gouverneur van Friesland*, VAN PANHUIJS.

PUBLICATIE.

De GEDEPUTEERDE STATEN van *Friesland*

Brengen door deze ter kennisse van de ingezetenen der Provincie, dat zij met leedgevoel hebben moeten ontwaren, dat, ongeacht hunne Publicatie van den 18 December 1849 en de daarbij gegevene aanwijzing, om eene juiste en onbevooroordeelde kennis te erlangen, ten aanzien van de in werking gebragte Reglementaire verordeningen tegen eene verdere verspreiding der besmettelijke longziekte onder het rundvee, bij sommige veehouders en landlieden nog verkeerde begrippen omtrent die verordeningen en derzelver toepassing bestaan. — Wanneer die begrippen zich alleen bepaalden tot een minder gunstig oordeel over de daarop gegronde maatregelen zelve, zij zouden zich onthouden op de aangelegenheid terug te komen, in de overtuiging, dat de ondervinding veler gevoelen te dien opzigte geheel zal wijzigen. Nu echter openlijk in nieuwsbladen ter lezing worden aangeboden adressen, ingezonden aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken en aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarin onware meeningen of vermoedens worden voorgesteld op eene wijze, geschikt om het vertrouwen op het Provinciaal Bestuur en de Provinciale vertegenwoordiging te ondermijnen, en buitendien eene logenachtige voorstelling nopens de dooding van runderen, voorkomt, achten zij zich verpligt het stilzwijgen niet te bewaren. — Zij achten zulks niet te moeten doen, uithoofde, hoezeer ongetwijfeld velen, op de eerste lezing der bedoelde adressen, niet zonder billijke verontwaardiging al dadelijk zullen ontwaard hebben, hoe valsche voorgevens en onwaarheid daarin kenbaar zijn, echter anderen, bij gebreke van teregtwijzing, even als de onderteekenaars dier stukken, onder den verderfelijken indruk daarvan zouden kunnen blijven.

Zij Gedeputeerde Staten verklaren daarom openlijk:

dat de meening, als of er reeds uitgaven zouden zijn gedaan of schulden gemaakt, welke gedekt moeten worden, andere dan die, welke in overeenstemming met de reglementaire verordeningen, na derzelver inwerking brengen met den 17 December 1849, zijn ontstaan, VALSCH is;

dat daarom ook de vrees, dat de gelden, voortkomstig uit de Provinciale belastingen, bekrachtigd bij de wet van den 14 September 1849, (Staatsblad no. 43), tot andere einden dan die, bepaaldelijk aangeduid bij de bepalingen op de invordering dier belasting, zullen worden gebezigd, is ONGEGROND;

dat er *geene gemaakte schulden of te korten bestaan,* waarvoor die opbrengst zoude behoeven aangewend te worden, ook dan, wanneer het Provinciaal gezag, bij de bestaande bepalingen, geacht konde worden het vertrouwen der ingezetenen te willen schenden, door die fondsen aan derzelver wettelijke aangewezene bestemming te onttrekken, hetgeen trouwens bij de bestaande regels van comptabiliteit ONMOGELIJK is; vermits de betaalmeester, belast met het beheer der provinciale fondsen, geene mandaten tot betaling kan en mag valideren, dan overeenkomstig die bestemming, en de Algemeene Rekenkamer, volgens hare instructie, vervat in de wet van den 5 October 1843, (Staatsblad no. 40), daar is, om de aanwending der gelden volgens hunne bestemming te waarborgen;

Gedeputeerde Staten vestigen voorts de aandacht daarop:

dat, ten einde een ieder met het beheer en den stand van het fonds bekend te maken, volgens de laatste zinsnede van art. 12 der voormelde Bepalingen, jaarlijks door de Gedeputeerde Staten aan de Provinciale Staten verslag moet worden gedaan deswege, *en dit verslag vervolgens publiek gemaakt en algemeen verkrijgbaar moet worden gesteld.*

Wat betreft de onware stelling, in de adressen aangevoerd, *dat ook het schijnbaar gezonde vee zal worden gedood*, wordt eenvoudig herinnerd, dat, volgens art. 11 der Bepalingen voormeld en art. 1 en 2 van het Reglement nopens de schadevergoedingen enz., geene andere dan KENNELIJK DOOR DE LONGZIEKTE AANGETASTE *runderen op last van Gedeputeerde Staten, na voorafgaand onderzoek, volgens het Reglement, zullen en kunnen worden gedood.*

Gedeputeerde Staten koesteren het volste vertrouwen, dat eene aandachtige overweging van het voorschrevene de oogen zal openen aan hen, die uit onkunde tot nog omtrent een en ander in dwaling verkeerden, en daar door mede werkten tot een op valsche gronden opkomen tegen maatregelen, welke in het licht van wetenschap en ervaring, ten belange der Provincie wettig zijn daargesteld; dat niemand, beter ingelicht, de onverantwoordelijke pogingen van hen, die van de onwetendheid van anderen misbruik mogten willen *blijven* maken, om den band tusschen de ingezetenen en het wettig gezag te verzwakken, verder zal willen ondersteunen, — en dat eindelijk niemand zich zelven daardoor nadeel zal willen berokkenen, terwijl bij naleving der verordeningen eene billijke vergoeding van $\frac{3}{4}$ of de helft der waarde, *genomen niet naar den zieken, maar naar den gezonden toestand*, wordt verkregen.

Gedeputeerde Staten vestigen eindelijk de aandacht der Ingezetenen daarop, dat, blijkens berigt in de *Staats-Courant* van den 27 dezer, no. 304, adressen, aan de Hooge Regering gerigt, houdende verzoek om buiten werking stelling of intrekking der verordeningen tegen het verspreiden der noodlottige veeziekte, door Haar zijn afgewezen.

En ten einde aan een en ander algemeene bekendheid te geven, is besloten tot de plaatsing dezer in de Leeuwarder Courant.

Leeuwarden, den 31 December 1849. — *De Gedeputeerde Staten voornoemd*, VAN PANHUIJS, *Ter ordonnantie van Dezelven*, A. VAN DER LAAN.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der stad *Leeuwarden*, brengen, bij deze, ter kennis van de belanghebbenden, dat de Stedelijke Raad, bij besluit van den 6 December 1849 no. $\frac{1}{32}$, (goedgekeurd bij Resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten van *Friesland*, dd. 17 December 1849 no. 2) heeft besloten:

Art. 1*a* van het Reglement van Stedelijke belasting op den Turf, de Steenkolen en de Coaks of Sintels, binnen de stad en juridictie van *Leeuwarden*, dd. 28 Junij 1849 no. $\frac{1}{17}$, goedgekeurd door Heeren Gedeputeerde Staten van de Provincie *Friesland*, bij Resolutie van den 16 Julij daaraanvolgende no. 5, te veranderen als volgt:

„Van al den Turf, welke op den voet der Rijks wetten, binnen deze Gemeente, „voor het Rijk wordt veraccijnsd, *honderd* opcenten op den principalen Rijks „accijns."

en uit gezegd artikel letter *e* weg te nemen de woorden: *waarvan de Rijks accijns betaald is.*

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, alwaar zulks binnen deze Gemeente te geschieden gebruikelijk is.

Leeuwarden, den 31 December 1849. — *Burgemeester en Wethouders voornoemd*, VAN BOELENS. *Ter ordonnantie van dezelven*, M. S. DE WAL.

Ministerie van Financien.
DOMEINEN.

Verkooping van Hakhout.

De Ontvanger der Registratie en Domeinen te *Heerenveen*, zal, op Zaturdag den 12 Januarij 1850, des voordemiddags ten 11 ure, ten huize van de Weduwe *P. J. Fonk*, Logementhouderesche aldaar, en ten overstaan van den Notaris A. BINNERTS, in het openbaar verkoopen:

Een en dertig perceelen, meest WILGEN en EIKEN HAKHOUT, staande aan den grooten weg van *Leeuwarden naar de Overijsselsche grenzen*, van af *Akkrum* tot aan de limiet der provincie.

De Conditien van verkoop en aanduiding der perceelen, zullen in tijds ter lezing liggen, aan de op gemelden Straatweg staande Tolhuizen, zoomede in de voornaamste Herbergen binnen deze provincie.

De Ontvanger voornoemd, VAN OLDEN.

LONDEN, den 24 December.

Een burger dezer hoofdstad heeft een legaat van niet minder dan 30,000 p. st. (*f* 360,000) vermaakt aan het genootschap tot uitbreiding van het Evangelie onder de Heidenen.

— Naar men verneemt is eene weddenschap aangegaan, dat de voorraad van edel metaal in de bank van Engeland op 31 dezer het enorme cijfer van 17,500,000 p. st. (*f*210,000,000) zal bereikt hebben. Daar nog eene zekere hoeveelheid goud eerstdaags alhier verwacht wordt, zal genoemde som waarschijnlijk zelfs worden overtroffen.

— Het is algemeen bekend dat de bloemen talrijke spelingen der natuur opleveren. Het dagblad van *Charleston* deelt mede, dat aldaar uit Trinidad eene plant is aangebragt, wier bloemen zoo volmaakt den vorm van een grooten bontkleurigen vlinder, met donzige vleugels, hebben, dat het oog daardoor, op het eerste gezigt, letterlijk bedrogen wordt. Men heeft haar dan ook den naam van vlinderbloem gegeven.

— Ten opzigte van de uitwerking der opheffing van de navigatie-wetten op den scheepsbouw en de reederijen in dit Koningrijk, leest men in den *Manchester Guardian:*

„Dat de opheffing der scheepvaart-wetten aan het bouwen van Engelsche schepen een einde zou maken, was eene der voorspellingen, die de advocaten der zoogenaamde *schippers belangen* in der tijd in het volste vertrouwen deden; wonderlijk genoeg dat zij er thans niet meer van spreken.

„Hun stilzwijgen is echter goed te verklaren, wanneer men als daadzaak ziet, dat er *nog nooit* zooveel Britsche schepen in aanbouw of aangenomen zijn als thans, nu er nog maar een week voor de expiratie der navigatie-wetten overblijft.

„De dagbladen hebben dikwijls gemeld van de vroeger ongekende menigte schepen, die te Sunderland in aanbouw zijn, en dezer dagen hebben wij van iemand vernomen die naar Liverpool gegaan is met het plan, om een contract te sluiten voor de levering van drie of vier groote schepen, maar die al de scheepsbouwers met werk en orders bezet vond en er was er geen een, die, zelfs tot hooge prijzen, dadelijk de kiel voor een schip wilde leggen. Wij houden het er voor, dat de werven aan de Theems in denzelfden toestand verkeeren en het zal ons geenszins verwonderen, dat er orders naar buitenlands worden gezonden, niet omdat buitenlandsche schepen beter of goedkooper, maar omdat Engelsche schepen niet zullen te bekomen zijn.

„Uit deze daadzaak blijkt ten duidelijkste, hoe weinig de eigenaars van schepen en de reeders *zelven* bevreesd zijn, dat zij door de opheffing der navigatiewet zullen geruïneerd worden."

(Sommigen willen stellig weten, dat reeds toen de herroeping der navigatiewet in het Engelsche parlement op het pund stond van gewettigd te worden, er reizigers uit de Oostzeehavens in Engeland waren, met volmagt om schepen aan te nemen naar Engelsche teekening en bestekken en die met goede commissien huiswaarts gekeerd zijn)

'sGRAVENHAGE, den 28 December.

In de zittingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van gisteren en heden is door de commissie van rapporteurs voor de begrootingswetten voor 1850 daaromtrent algemeen verslag uitgebragt. Daarna is door de respective commissien van rapporteurs algemeen verslag uitgebragt omtrent de navolgende wetsontwerpen, als:

1°. dat betrekkelijk het fonds voor de proceskosten;

2°. dat houdende de begrooting van het burgerlijk pensioenfonds voor 1850;

3°. dat houdende de begrooting der Algemeene Lands-drukkerij voor 1850;

4°. die tot verhooging der begrootingen van Marine en Oorlog voor 1849;

5°. die tot heffing van provinciale belastingen in: Noord-Holland, Zeeland, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg.

Deze wets-ontwerpen zijn daarna in beraadslaging genomen en achtereenvolgens alle met algemeene stemmen *aangenomen.*

De commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp tot bekrachtiging van provinciale belastingen voor Friesland, haar algemeen verslag daarover uitge-

bragt hebbende, heeft de Kamer besloten de beraadslaging over dat ontwerp te doen plaats hebben na die over de begrootings-wetten.

Vervolgens is de vergadering overgegaan tot de beraadslaging over de begrootings-wetten voor 1850.

Het Iste hoofdstuk (*Huis des Konings*); het IIde (*Hooge Collegien van Staat*); het IVde (*Justitie*); het VIde (*Hervormde Eeredienst*); het VIIde (*Katholijke Eeredienst*), en het VIIIste (*Marine*), zijn met algemeene stemmen *aangenomen*. Het IIIde (*Buitenlandsche Zaken*) is met 80 tegen 6 stemmen en het Vde hoofdstuk (*Binnenlandsche Zaken*), met 81 tegen 4 stemmen *aangenomen*.

Morgen zullen de beraadslagingen worden voortgezet, te beginnen met hoofdstuk IX (*Finantien*).

— Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is rondgedeeld het verslag nopens de bedenkingen, gevallen in de afdeelingen op het ontwerp van wet, houdende vaststelling van briefport en regeling der brievenposterij.

Men stelde daarbij op den voorgrond, dat hier van een den Staat, uit den aard zijner instelling, toekomend regt geen sprake kan zijn. Integendeel beschouwde men het brievenvervoer als een voorwerp van staatszorg; als eene op den Staat rustende verpligting, waaraan deze door eene in allen opzigte doeltreffende inrigting van de dienst der posterij, ten meesten gerijve der ingezetenen, behoort te voldoen, hetgeen eene billijke vergoeding der kosten van de zijde der belanghebbenden geenszins uitsluit. Ten gevolge ook van deze beschouwing, meende men, dat de hier te beslissen vraag eigenlijk aldus moest worden gesteld: is de handhaving van den Staat bij de uitsluitende bevoegdheid tot het brievenvervoer in het algemeen belang wenschelijk, nuttig en noodzakelijk?

Deze vraag werd door een niet onaanzienlijk aantal leden ontkennend beantwoord. Zij wezen daarbij, in de eerste plaats, op de bijzondere gesteldheid van ons Vaderland, hetwelk, als in velerlei rigtingen van stroomen, kanalen, straatwegen en spoorweglinien doorsneden, over het geheel rijker is in middelen van vervoer dan andere landen. Daardoor is, ten minste in sommige provinciën, de gelegenheid tot brievenverzending buiten den post zoo menigvuldig, dat deze, zelfs indien de dienst veel beter dan thans ware ingerigt, toch met de bijzondere nijverheid niet zou kunnen mededingen, indien zin, dat er nog altijd gelegenheden tot verzending zouden overblijven, die de post niet zou kunnen verschaffen.

Om al deze redenen verklaarden genoemde leden zich gestemd tegen het toekennen der uitsluitende bevoegdheid tot brievenvervoer aan den Staat, en meenden zij, dat, nevens eene wel ingerigtte lands-brievenposterij, onder zekere voorwaarden en beperkingen, de mededinging van bijzondere ondernemingen moest worden toegelaten.

In strijd met dit een en ander, toonde de meerderheid der leden zich tot het handhaven van den Staat bij de uitsluitende bevoegdheid tot het brievenvervoer geneigd. Zij stelden daarbij op den voorgrond, dat dit monopolie — indien men daaraan deze misschien niet geheel juiste benaming geven wil — thans niet voor het eerst zou worden ingevoerd, maar werkelijk hier te lande, even als in de ons omringende rijken, bestaat. Alleen de staatsposterij kon al die waarborgen van zekerheid, snelheid, orde en regelmaat in het vervoer der brieven aanbieden, als de ingezetenen regt hadden te vorderen. Bijzondere ondernemingen mogten tijdelijk meerdere gelegenheid tot verzending, meerder gerijf aanbieden; waar bestond de waarborg, dat zij zouden kunnen blijven bestaan, en dat niet de Staat te eenigertijd tusschen beide zou moeten komen, om tot zijne schade de taak op te nemen, onder welker vervulling bijzondere personen bezweken waren?

Maar terwijl de meerderheid zich alzoo geneigd toonde, de handhaving van de uitsluitende bevoegdheid tot brievenvervoer aan den Staat toe te staan, gevoelde zij zich tevens verpligt, deze toestemming aan voorwaarden te verbinden, welke ook door de overige leden op zich zelve allezins gepast werden gekeurd. Tot die voorwaarden behoorde meer in het algemeen, dat de Regering al die verbeteringen in de dienst van den brievenpost bragt, die de aard der zaak en de haar ter beschikking staande middelen slechts eenigzins toelaten, en welke tot zekere hoogte als onafhankelijk van de tegenwoordige wet moeten worden beschouwd.

LEEUWARDEN, den 31 December.

Het stormachtig weder gedurende de jongste dagen en voornamelijk op den 27 en 28 dezer, in deze Provincie gewoed, heeft zich door een buitengewonen vloed onderscheiden, zijnde de stand des waters te Harlingen den 27sten des avonds 7¾ uur 1,10 el en den 28sten des avonds 8½ uur 1,55 el, boven vol-zee met N. W. wind, terwijl dezelve dien eersten dag te Lemmer 's avonds 1,00 el en den 28sten 's namiddags 2 uur 2,22 el boven vol-zee met N. W. wind was. De schaden hierdoor aan onze onderscheidene zeewerken veroorzaakt, moet gelukkiglijk niet belangrijk zijn, bestaande dezelve voornamelijk in eenige beschadiging aan het houtwerk van het Noorder havenhoofd te Harlingen, het Wester havenhoofd te Lemmer en het omslaan van een paalschermwerk der contributie zeeweringen, terwijl langs het Zuider havenhoofd, bij het windscherm, te Harlingen en aan den dijk ten Oosten de Lemmer, eenige uitkabbeling van den grond is veroorzaakt.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 19 dezer, no. 73, zijn tot derzelver tegenwoordige functien herbenoemd en bij continuatie aangesteld de navolgende titularissen, als:

tot plaatsvervangend kantonregter te Berlicum, den heer mr. *A. Quaestius;*
tot plaatsvervangend kantonregter te Dokkum, den heer *H. Klugkist Hesse;*
tot plaatsvervangend kantonregter te Beetsterzwaag, den heer mr *L. R. Salverda;*

— Bij besluit van den 26 dezer, no. 50, heeft Z. M., op het daartoe gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend aan den heer *A. A. Land*, als grietman van Schiermonnikoog, in te gaan den 1 Januarij 1850.

— Door Z. M. is dezer dagen afwijzend beschikt op de adressen van inwoners en landbouwers of veehouders in deze provincie, houdende verzoek, dat het, bij Koninklijk Besluit van 30 October 1849, goedgekeurde reglement nopens de schadevergoedingen uit de provinciale fondsen en de daarmede in verband staande belasting op het rundvee en de ongebouwde eigendommen over 1849 en 1850 bekrachtigd bij de wet van 14 September 1849, (Staatsblad no. 48), niet ten uitvoer mogten worden gelegd.

— Bij Koninklijk besluit van den 24 dezer, no. 44, is het kantoor van ontvangst der *accijnsen* te *Siddeburen* (Groningen), met den laatsten dier maand opgeheven en vereenigd met de ontvangst der directe belastingen en accijnsen te *Slochteren*, ontvanger den heer *J. U. Modderman*.

— Bij Kon. besluit van 1 Oct. jl. is, op voordragt van den Minister van Finantien, voor de overvaart tusschen Amsterdam en de mond van het Noord-Hollandsche kanaal vrijstelling verleend der betaling van vuur-, ton en bakengeld; eene vrijstelling, welke de handel, ingevolge resolutie van 28 Junij 1836, tot dusverre genoot, doch bij de invoering der wet van Aug, jl zou verloren hebben.

— Het heeft Z. M. den Koning behaagd, bij besluit van den 22 December 1849, tot generaal der infanterie te benoemen, den luitenant-generaal hertog *Bernhard van Saksen-Weimar*, commandant van het leger in Oost-Indie.

— Met Mei e. k. zullen de volgende garnizoensverwisselingen bij de infanterie plaats hebben:

1ste regiment: staf, kolonel *Croes*, naar Vlissingen; 1ste bat., majoor *Peiffer*, naar Breskens; 2de bat., majoor *Margadant*, naar Terneuzen; 3de bat., majoor *van Munnich*, en 4de bat., luit.-kol. *Kamps*, beide naar Vlissingen. 6de regiment: staf: kolonel *de Villeneuve*, naar Nijmegen; 1ste bat., majoor *Thomasset*, naar Grave; 2de bat., majoor *Stolte*, naar Nijmegen; 3de bat., majoor *Fischer*, naar Gorinchem; 4de bat., luit.-kol. *Dumoulin*, naar Nijmegen. Voorts zullen nog eenige bat. van garnizoen veranderen, als: het 3de bat. van het 3de reg. inf. alhier in garnizoen met het 2de bat. te Koevorden en Zwolle en het 1ste en 2de bat. van het 8ste reg. te Amsterdam met het 3de en 4de bat. te Leijden en Hoorn.

— Bij den storm en hoogen vloed is het zeewater voor Petten den 27 dezer des middags tot 1 el 30 duim, en des nachts tot 2 el boven vol-zee opgeloopen. De krik-kisting der Pettemer-zeewering is 15 duim gezakt, en men rekent dat omtrent 250 vierkante el steenwerk door elkander zijn geslagen. Het paalschermwerk heeft niet geleden; doch van de Hondsbosschen-zeewering zijn omtrent 80 strekkende el paalwerk uitgeslagen.

De Heldersche zeewering had Vrijdag geene noemenswaardige schade. Tegen den steenenberm is dien dag eene Engelsche bark, met hout, gestrand; de bemanning is dadelijk gered.

— In een voornaam winkelmagazijn te Amsterdam is een blijkbaar valsch nieuw Muntstuk ontvangen. Het is zoo juist nagemaakt, dat het op den eersten blik van de echte niet te onderscheiden zou zijn, zoo niet de rood-blaauwe tint en de meerdere buigbaarheid het verrieden.

— Uit Rotterdam meldt men, dat de Leuvehaven, de Groote Markt en het geheele lage gedeelte der stad vrijdag ll. onder water stond.

— De *Staats-Courant* deelt de volgende officiële opgaven mede, wegens den staat der Nederlandsche rivieren:

De Maas te Grave, 's morgens ten 8 ure, op den 22 dezer 9.74, op den 23sten 9.91, op den 24sten 9.71, op den 25sten 9.19 el.

De Waal, te Hulhuizen, op den 22 dezer 5.30, op den 23sten 5.36, op den 24sten 5.05, op den 25sten 4,66 el.

De Neder-Rijn, te Pannerden, op den 22 dezer 4.81, op den 23sten 4.86, op den 24sten 4.59, op den 25sten 4.20 el; — te Arnhem, op den 22 dezer 4.37, op den 23sten 4.44, op den 24sten 4.25, op den 25sten 3.90 el.

De IJssel, te Westervoort, op den 22 dezer 4.45, op den 23sten 4.49, op en 24sten 4.29, op den 25sten 3,88 el.

— Uit Hellevoetsluis meldt men van den 24 dezer: »Gisteren avond vertoonde zich, bij eenen helderen sterrenhemel en maanlicht, een vreemd luchtverschijnsel, namelijk: eene helder witte streep in de gedaante eens regenboogs, welke zich van het zuid-oosten naar het zuid-westen uitstrekte; zij deed zich ongeveer ten 5½ ure in het oost-noord-oosten opmerken en bewoog zich langzaam naar het west-zuid-westen, waar zij ten 6¼ ure verdween. Naar het gevoelen van oude zeelieden en aldaar aanwezige visschers, zou hieruit eene felle koude kunnen worden te gemoet gezien."

— Uit Drenthe wordt op nieuw gemeld dat in die provincie eenige markten verdeeld zullen worden, onder anderen die van Borger, waarin het grootste Hunnebed aanwezig is. Een gedeelte van het uitgestrekte Ellertsveld zal waarschijnlijk ook binnen kort verdeeld worden.

— Van het geschrift van onzen landgenoot Mr *I. da Costa: Israël en de Volken*, komt thans te Londen eene Engelsche vertaling uit.

— Het uiterst zeldzame xylographische (met houten platen) gedrukt werk: *Historia sancti* Johannis *Evangelistae*, hetwelk dezer dagen te 's Hertogenbosch verkocht is, in de veiling der bibliotheek van wijlen Ds. *van Pellecom van Kortenhoef*, is aangekocht voor de Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.

— De minister van finantien, ondervindende dat de omloop van vreemde koperen munten in dit Rijk, ongeacht de meermalen daartegen gerigte waarschuwingen, steeds blijft aanhouden, heeft nogmaals ter algemeene kennis gebragt, dat die munten op Nederl. grondgebied geen wettigen koers hebben, of gangbaar zijn; dat dezelve in alle publieke kassen worden uitgeschoten en afgewezen, en niemand alzoo verpligt is die in betaling aan te nemen.

— De Minister van Finantien heeft verstaan, dat bij de peilingen in de zoutziederijen het voorhanden keetspek niet meer in aanmerking zal worden genomen, en dat hetzelve ook niet zal kunnen strekken tot vermeerdering van debet bij vrijwillige aangifte.

Dezelfde Minister heeft verder verstaan: 1° dat er geene overtreding is van art. 3 der wet op het geslagt van 14 Dec. 1844, als bijv. 40 pond vleesch en 15 pond spek, beide versch, ongedekt van document bevonden worden; 2° dat, de verpligting tot het strepen der accijns-quitantie bepaaldelijk alleen aan de slagters opgelegd zijnde, de houder van het geslagte niet verantwoordelijk is voor het niet strepen, en dat eene quitantie die, behalve de streping, aan de wet beantwoordt, het geslagte dekt, als zijnde alleen met eene geldboete bedreigd.

— De Minister van Finantien heeft bekend gemaakt, dat, ten gevolge van een met het departement van Marine gemaakt overleg, er voortaan ook gelegenheid zal worden gegeven om met Zijner Majesteits schepen en vaartuigen van oorlog, wanneer die naar *Oost-* en *West-Indie* of naar eene bepaalde buitenlandsche haven bestemd zijn, brieven door tusschenkomst der postkantoren te verzenden of te ontvangen, op denzelfden voet als dit ten aanzien der expeditien met *bijzondere scheepsgelegenheden* bepaald is. Van het ophanden zijnde vertrek der schepen zal telkens, zooveel de aard der zaak dit toelaat, door de postkantoren in de zeehavens aan het algemeen worden kennis gegeven.

— De minister van finantien heeft ter kennisse van de belanghebbenden gebragt, dat de schatkistbiljetten, daargesteld krachtens de wetten van 27 December 1840 en 30 October 1848 (*Staatsbl. no.* 79 en 75) op 1°. Februarij 1850, en later verschijnende, niet meer tegen nieuwe stukken kunnen verwisseld, maar in gereed geld afgelost moeten worden.

— Het *Staatsblad* no. 64 bevat een Koninklijk Besluit omtrent het aanleggen van bevolking-registers in elke gemeente. Die registers zullen worden aangelegd met 1 Januarij 1850. Aan elk huisgezin of op zich zelven afzonderlijk levenden persoon, wordt in het register eene afzonderlijke bladzijde aangewezen. Hoofdelijk worden omgeschreven alle meer- of minderjarige aan- en afwezige personen, die volgens de bepalingen van het B. W. hunne woonplaats in de gemeente hebben. De eerste inschrijving in het bevolkings-register geschiedt naar de opgaven, verkregen door de algemeene volkstelling, welke de grondslag uitmaakt van het volksregister. Latere inschrijvingen geschieden slechts voor ingezetenen onder overlegging van een getuigschrift, af te geven door het bestuur der gemeente, waar zij hunne laatste woonplaats hadden, en voor vreemdelingen onder overlegging van paspoort; van elke verandering in het getal en den staat der in elk huisgezin begrepen personen wordt in het register aanteekening gehouden. In gemeenten boven de 5000 zielen worden de registers gesplitst in evenveel boekdeelen als er wijken of afdeelingen in die gemeenten zijn, op den bladwijzer van het register worden de naam en voornaam van ieder persoon ingeschreven, de namen alphabetisch naar de voorletters van het grondwoord. De gemeente-besturen voorzien door het maken van nieuwe of het herzien der bestaande policie-verordeningen in de uitvoering van de voorschriften van het besluit, welke betrekking hebben tot de veranderingen in de woonplaats der ingezetenen. Bij het besluit zijn gevoegd modellen van het bevolkings-register, van den bladwijzer en van het getuigschrift, bij verandering van woonplaats af te geven.

— De *Staats-Courant* van den 26 dezer deelt den inhoud mede van een koninklijk besluit van den 15 dezer, waarin eenige nadere bepalingen worden vastgesteld ten aanzien van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, toe te leggen aan de bezoldigde burgerlijke Rijks-ambtenaren, geëmployeerden en bedienden, de officieren en adelborsten van 's Rijks-zeemagt en de aan die rangen geassimileerden, de officieren der landmagt en de daaraan geassimileerden, andere militairen en militaire beambten, voorts aan onbezoldigde personen, aan welke tijdelijke of doorloopende dienstverrigtingen worden opgedragen, mitsgaders aan commissien van Rijkswege aangesteld.

Bij art. 1 worden al de *bezoldigde* Rijks-ambtenaren, benevens degenen, welke voor als nog onbezoldigd, doch met het uitzigt op toekomstige plaatsing in bezoldigde betrekking, den Lande dienen, onder den titel van surnumerairen, of welke andere benaming, met betrekking tot hunne reis- en verblijfkosten verdeeld in 5 klassen, en wordt bepaaldelijk opgegeven, onder welke dezer klassen elk ambtenaar behoort gerangschikt te worden. — De vergoeding wegens reis- en verblijfkosten wordt voor iedere klasse bepaald, als volgt; voor de eerste klasse worden de reiskosten, per uur afstand, vastgesteld op *f* 0,75; voor de 2de klasse op *f* 0,60; voor de 3de op *f* 0,45; voor de 4de op *f* 0,30; voor de 5de op *f* 0,25. De verblijfkosten zijn bepaald voor ieder en dag, voor de 1ste klasse, op *f* 8, voor de 2de op *f* 6; voor de 3de op *f* 4; voor de 4de op *f* 2,50; voor de 5de op *f* 2.

Voorts worden in dit besluit verscheidene bepalingen gemaakt, betreffende de wijze van berekening der reis-en verblijfkosten.

De verblijfkosten worden alleen in zoo verre voldaan, als de belanghebbende kan worden geacht met den noodigen spoed te hebben gereisd. — Tot het bekomen der vergoeding voor reis- en verblijfkosten wordt bij de betrokkene administratie ingediend eene duidelijke gespecificeerde declaratie; aan den voet van dit stuk moet de belanghebbende verklaren, dat de reis is geschied in Landsdienst, en hij zich op de dagen van het verblijf werkelijk op de opgegeven plaatsen heeft opgehouden en heeft moeten ophouden. Bovendien moet daarbij worden overgelegd de lastgeving. — Van het gebruik maken van bijzondere transportmiddelen wordt geene vergoeding gegeven, dan op overlegging van quitantiën der gedane betalingen. — De bestaande afkoopen of abonnementen, welke aan sommige Rijks beambten zijn toegelegd, blijven gehandhaafd. — De leden der thans bestaande commissien behouden de reis- en verblijfkosten, hun vroeger toegekend, met dien verstande echter, dat de reiskosten per uur in geen geval meer mogen bedragen dan *f* 0,75, of de verblijfkosten meer dan *f* 8 daags. De bepalingen van dit besluit zijn niet toepasselijk op de verplaatsingen

kosten, bij wetten of andere verordeningen geregeld; — op de reisgelden der onder-officieren en manschappen van de landmagt, voor zoo ver zij de soldij per dag genieten, de meesters-werkleiden alleen uitgezonderd; — op de onder-officieren der zeemagt en eenige andere ambtenaren bij de Rijks-maritime etablissementen. — Het tegenwoordige besluit komt met den 1 Jan. 1850 in werking.

— In de *Staats-Courant* van den 29 dezer leest men:

In eenige dagblad-artikelen, waarbij de onlangs aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingezonden wets-ontwerpen tot regeling van de belangen der Nederlandsche scheepvaart beoordeeld worden, gaat men van de stelling uit, als ware het de bedoeling der regering om gelijktijdig met de afschaffing van de begunstiging, welke tot nu toe aan de nationale vlag wordt toegekend, ook bij den invoer in de kolonien alle onderscheiding in de regten *op de goederen* te doen vervallen.

Intusschen zal men noch in de bedoelde wets-ontwerpen, noch in de daarbij gevoegde memorie van toelichting iets aantreffen, wat tot zoodanige stelling aanleiding kan geven. Deze ontwerpen hebben, even als de nieuwe Engelsche wetten, geen ander doel dan de regeling van de regten en ongelden waaraan de scheepvaart onderworpen is. Wat de inkomende regten van de goederen aangaat, zal bij de verwezenlijking der aangekondigde voornemens slechts deze wijziging in het bestaande stelsel gebragt worden, dat, terwijl thans de goederen voorzien van Nederlandsche certificaten van oorsprong alleen tot het verminderd regt in de Nederlandsche Oost Indische bezittingen worden toegelaten, wanneer die onder *nationale vlag* worden ingevoerd, in het vervolg die goederen ook gelijke gunst zullen erlangen bij aanvoer onder *vreemde vlag*.

Men heeft deze teregtwijzing noodig geoordeeld, om eene verdere verspreiding van genoemde dwaalbegrippen te voorkomen.

— De fabrikanten te Parijs hebben sedert eenigen tijd zoo vele bestellingen ontvangen, dat alles niet op den bepaalden tijd kan worden afgeleverd. De lampen-fabrijkanten, vooral wat met porselein versierde lampen betreft, de passementwerkers, handschoenmakers, uurwerkmakers en ebbenhoutwerkers hebben het inzonderheid druk. De voor rekening van *Faustin I*, keizer van Haïti, bestelde meubelstukken zullen niet vóór het einde van Februarij gereed zijn; de daarvoor te Lyon vervaardigde rijke stoffen zijn eerst dezer dagen afgeleverd.

— Uit Curaçao wordt, van den 18 Nov., gemeld, dat de regering van Venezuela eindelijk de handelstractaten opgezegd heeft aan Nederland, Denemarken, de V. Staten van Noord-Amerika en van Nieuw-Grenada.

WESTERLEE, den 21 December 1849.

Heden is alhier door kollatoren en stemgeregtigden ter vervulling van de vacature, op Januarij e. k. zullende ontstaan door het aan den weleerw. heer *G. Penon* verleend emeritaat, de volgende nominatie gemaakt, alphabetisch geteld: *M. Adriani*, pred. te Loppersum; *R. Damsté*, kand. te Groningen; *J. Eickman*, pred. te Nunspeet; *H. van Griethuizen*, pred. te IJlst; *W. Lolkema*, pred. te Westerbork; *W. F. Paehlig*, pred. te Beetgum; *P. Penon*, kand. te Westerlee; *A. Rutgers*, pred. te Slochteren; *B. Sanders*, pred. te Hasselte; *W. Speckman*, pred. te Bergum; *F. Wichers*, kand. te Groningen en *A. Zuidema*, pred. te Kijl-Windeweer.

BOEKBESCHOUWING.

JAARBOEKJE
van Wetenschappen en Kunsten,

bevattende:

de meest belangrijke Ontdekkingen en Verbeteringen in het gebied der Werktuigkunde, Technologische en andere op Nijverheid en Landbouw toegepaste Wetenschappen, Natuurkunde, Scheikunde, Dierkunde, Kruidkunde, Delfstofkunde, Aardkunde, Weerkunde en Statistiek, met Houtsneê-figuren. Derde Jaargang, door Dr. S. BLEEKRODE, *Hoogleeraar te Delft*. Prijs *f* 5,90.

Aan ieder, die eenig belang stelt in de vorderingen van den menschelijken geest en in den voortgang van wetenschappen en kunsten, bijzonder in hare toepassing op het dagelijksch leven, heeft genoemde Hoogleeraar eene groote dienst bewezen door de uitgave van dit hoogst belangrijke Jaarboek. Daarin is toch op eene korte en zakelijke wijze vermeld wat in al de verschillende landen in en buiten *Europa* in het laatst verloopen jaar merkwaardigs is uitgevonden of verbeterd ten aanzien van al de bovenvermelde vakken. Op zich zelve is de vermelding daarvan belangrijk, omdat zij ons een blik vergunt te werpen in den gang der ontwikkeling van den menschelijken geest, die steeds voorwaarts streeft tot volmaking. Maar van groot gewigt is de mededeeling van dit alles voor de maatschappij, en bijzonder voor allen, die door bekwaamheid of invloed in staat zijn, iets tot verbetering van de bestaande maatschappelijke instellingen en bronnen van bestaan bij te dragen. Er is toch geen enkel vak bijna, of men vindt daaromtrent hier verbeteringen of andere hulpmiddelen voorgeslagen of in praktijk gebragt, zelfs tot werktuigen ter reiniging van straten en riolen in de steden toe.

Behalve omtrent de op den titel genoemde onderwerpen komen er in dit werk merkwaardige berigten voor omtrent de verbeteringen in de werktuigkunde, bijzonder ten aanzien der stoommachinerie, spoorwegen, de bewerking van de metalen, de spinnerijen en weverijen, de boek- en plaatdrukkunst, de verlichting, brandstoffen en brandblusschingsmiddelen, de waterbouwkunde, beeldende kunsten, de scheeps-, huis- en molenbouw, de natuur-, schei-, dier- en plantkunde, — alles zooveel mogelijk in betrekking tot de uitvoering en dadelijk gebruik en in toepassing op velerlei fabrijken, handwerken en bedrijven, wier beoefenaars hiervan groot nut en voordeel kunnen hebben.

Het is daarom, dat wij dit belangrijk werk, dat bijna *duizend* bladzijden bevat en dus, in een linnenband, voor *f* 5,90 niet duur genoemd kan worden, algemeen aanbevelen, omdat wij het in veler handen wenschen.

Als proeve geven wij de volgende beschrijving van eene *Stoomhei*, zooals die gebruikt wordt bij verschillende werken te *New-Castle* en te *Plijmouth*, ook om te doen zien, hoe vele bezwaren (welke zich hier inzonderheid voordoen bij de ontworpene droogmaking van de Zuiderzee) door de werktuigkunde kunnen overwonnen worden. Onmogelijkheden bestaan er toch niet meer.

"De Stoomhei, bestemd om twee palen gelijktijdig in te heijen, bestaat 1°. uit een stoomketel naar het locomotiefstelsel; 2°. uit eene kleine stoommachine; 3°. uit het heituig met twee ijzeren blokken van 1575 Ned. ponden zwaarte, en 4°. twee zagen, om den kop der palen af te zagen. Vooral het heituig is zeer vernuftig ingerigt. De bok van de hei rust op de schouders van de paal, die ingeheid moet worden, zoodanig, dat hij de dienst doet om de paal te geleiden en in de rigting te houden en die te gelijk met haar elken slag zinkt, terwijl nog daarenboven de drukking van het gewigt op de paal na den slag, zijnde drie ton, den terugstoot doodt. Er geschieden 75—80 slagen van 3 voet hoogte in de minuut en de paal daalt, al naar den aard der gronden, 5 tot 10 voet. De verplaatsing van den heibok, en het ophijschen en stellen van eene nieuwe paal wordt insgelijks door de machine verrigt. Om de kracht der slagen te versterken dient de veerkracht van lucht, welke men boven den zuiger in den cilinder zamenperst tijdens den opgaanden slag.

Eene beschrijving van de Stoomhei, welke gebruikt is bij het heijen der palen van den Donauviaduct bij *Erbach* nabij *Ulm*, is beschreven in de Eisenbahnzeitung, no. 33. Het heiblok woog 930 Ned. p., de middellijn van den zuiger was 73 N. dm. en de zuigerslag 75 dm. In 8 minuten werd een 5,6 el lange paal door 360 slagen in ¾ van hare lengte door molasse zand gedreven; de uitkomst was vier malen grooter dan met eene gewone hei door 28 man getrokken, en het geldelijk voordeel was zoodanig, dat, terwijl in het laatste geval het inheijen van ééne paal koste *f* 9,50, met de stoomhei slechts *f* 1,58 (kosten voor mechanicus, stoker, brandstof enz.) *Polijt. Centralbl.* p. 1152. Zie ook *Uittreksels van het Kon. Inst. van Ing.* III. p. 25."

F.

Spaarkas te Leeuwarden.

Bij de Statuten voor de alhier gevestigde Spaarkas is, onder anderen, bepaald, dat de door den Thesaurier en Secretaris-boekhouder jaarlijks aan het Bestuur dezer inrigting afgelegde rekening en verantwoording door eene daartoe benoemde commissie van vier personen zal worden opgenomen en gesloten.

Wij ondergeteekenden door Heeren Bestuurders dezer Spaarkas, dit jaar, tot die opneming uitgenoodigd zijnde, hebben gaarne aan dat verlangen voldaan, en wij kwijten ons thans van eene aangename taak door openlijk aan de Ingezetenen dezer Stad mede te deelen, dat wij met veel belangstelling kennis hebben genomen van het naauwkeurig verslag, zoo wel omtrent den geldelijken toestand en aard dezer instelling, als aangaande de rigting der werkzaamheden daaraan verbonden gegeven.

Het eerste gedeelte, hetwelk voornamelijk betrekking had tot het geldelijk beheer en tevens een uittreksel bevatte, uit de met zooveel zorg als naauwgezetheid deswegens aangehouden wordende registers, overtuigde ons dat de hoop die men in het vorige jaar op eene vermeerdering van deelneming in de Spaarkas had gevestigd, niet was teleur gesteld, maar integendeel dat dezelve aanzienlijk was toegenomen, want dat het getal van 178 personen, hetwelk in het jaar 1848 met eene som van *f* 751,89 van deze instelling had gebruik gemaakt, gedurende het boekjaar van 1849 is opgeklommen tot 441 personen, die te zamen wekelijks van hunne gespaarde penningen in deze Kas hebben overgebragt de belangrijke som van *f* 2814,87, welke uit de vrijwillige bijdragen van dit jaar is kunnen worden vermeerderd met eene premie van 10 ten honderd, ten beloope van *f* 281,49, makende alzoo een totaal bedrag van *f* 3096,36.

Dat in de afgeloopene maand November deze som aan de deelnemers weder is uitgekeerd, als:

in 2951	koppen gort	à 7	Cts.	*f*	206,57.
» 3396	» erwten	» 5½	»	-	186,78.
» 4598	tonnen turf	» 24	»	-	1103,52.
» 566	» »	» 22	»	-	124,52.
en in geld tot eigen aankoop van zoodanige voorwerpen.				-	1474,52.
				f	3096,36.

En dat de kosten, wegens belooning van eenen bode ad *f* 75 en voorts die van benoodigd drukwerk, van advertentien en van vuur en licht te zamen zijn kunnen worden bestreden met de geringe som van *f* 141,15.

Waarna wij dit geldelijk beheer, hetwelk zoowel bewijzen van doelmatige aanwending als van daarbij gebezigde spaarzaamheid oplevert, onder aanbod aan Heeren Bestuurders van onzen opregten dank, met onze goedkeuring hebben bekrachtigd.

Uit het verder gedeelte van dit verslag mogten wij tevens vernemen, dat Heeren Bestuurders zich niet slechts vergenoegen met deze geldelijke aangelegenheid, ten behoeve der deelhebbers met de meeste zorg, en voor hen op de voordeeligste wijze te beheeren, maar dat zij zich bovendien nog onledig houden met aan hun, die zich door vlijt en arbeidzaamheid gunstig onderscheiden, zooveel doenlijk werk te verschaffen, en dat zij zich almede met den inwendigen toestand van hunne huisgezinnen trachten bekend te maken, ten einde hun met raad en daad bij te staan en alzoo ook op die wijze, zoowel door zedelijke als stoffelijke middelen tot verbetering van hun bestaan werkzaam te zijn.

Niettegenstaande deze instelling door den lofwaardigen ijver van het aan derzelver hoofd geplaatst bestuur, wezenlijk zooveel goeds bevat, en men zich met regt over eene gewenschte vermeerdering van deelneming daarin mogt verheugen, zoo valt echter niet te ontkennen, dat daarvan nog geenszins dat algemeen gebruik is gemaakt, dat te verwachten was van eene inrigting, die aan den minvermogende, zooveel voordeel en genot aanbiedt; want moet het inderdaad niet voordeelig genoemd worden eene gelegenheid voor zich geopend te zien, om op iederen Maandag van de maanden April tot en met October en alzoo in een tijdvak, dat de verdiensten der arbeidende klasse zulks veelal toelaten, eenige daarvan gespaarde penningen van 10 Cts. tot *f* 1,50 in eene veilige bewaring te kunnen overbrengen? ten einde tegen den naderenden winter, in de maand November dit bedrag, vermeerderd met eene evenredige premie, in levensmiddelen en brandstoffen of ook in geld terug te bekomen, en op die wijze meer te ontvangen dan werkelijk is uitgegeven, om gedurende den tijd, dat het arbeidsloon doorgaans vermindert of geheel stil staat, de daardoor te ontstane zorgen te verzachten en de vruchten van vroeger aangewende spaarzaamheid te genieten.

Al hoewel eene instelling als deze, welker gunstige werking reeds door velen wordt erkend en daarom ook op hooge waarde wordt gesteld, bijna niet verder behoeft te worden aangeprezen, zoo achten wij het echter niet geheel overtollig, nog op eenige punten daarvan de algemeene aandacht te vestigen en de minvermogende Ingezetenen opmerkzaam te maken, dat deze heilzame Spaarkas uitsluitend ten hunnen behoeve is daargesteld; dat *twintig* geachte medeburgers dezer stad zich geheel belangeloos met het beheer hunner gespaarde penningen en derzelver zedelijk belangen wel hebben willen belasten, en dat dezen met opoffering van tijd zich de menigvuldige bemoeijingen daaraan verbonden laten welgevallen, zoodat het te verwachten is, dat in het volgend jaar, met erkentelijkheid daarvan in eene ruime mate zal worden gebruik gemaakt, waartoe wij hen, in hun welbegrepen eigen belang, dringend aansporen. — Ten anderen mogen wij niet onopgemerkt laten, dat, zullen de pogingen van dit verdienstelijk bestuur wel slagen en aan het doel beantwoorden, de ondersteuning en medewerking van den meer vermogenden stand dezer Stad, niet kan worden gemist.

Wij vleijen ons dan ook, de oplettendheid van dezen thans niet te vergeefsch op deze nuttige instelling andermaal te zullen vestigen, en denzelven met bescheidenheid te verzoeken, haar voortdurend te willen blijven beschermen door deszelfs invloed op anderen te bezigen en de meer algemeene deelneming daarin op die wijze aan te moedigen en te bevorderen, door de vrijwillige bijdragen bij vernieuwing aan deze inrigting te willen schenken en uit te breiden, ten einde het bestuur in staat te stellen de ingebragte spaargelden met eene aanmoedigende premie te kunnen verhoogen, door het daaruit verschaffen van werk, gedurende den winter, het dringend gebrek af te weren, en te kunnen hoeden de kosten van dit beheer, welke hoe spaarzaam ook behandeld, daaraan altijd verbonden zijn, — en eindelijk, door zooveel mogelijk ten aan te raden en te begunstigen, het gebruik maken der bons, welke ter waarde van 3, 5, 10 en 25 Cents bij het bestuur verkrijgbaar zijn, en alleen in deze Spaarkas als geld worden aangenomen; daar toch door dezen maatregel het misbruik maken van kleine giften, in geld geschonken, wordt belet, de houders dier bons met deze administratie in verband worden gebragt, en met het belangrijke en voordeelige dezer instelling meer bekend worden.

Wij eindigen deze onze mededeeling met den wensch, dat deze maatschappelijke inrigting, in hare wezenlijke waarde beoordeeld, daarvan door de arbeidende klasse een veelvuldig en erkentelijk gebruik zal worden gemaakt, bij het algemeen ondersteuning en bijstand zal ondervinden, opdat derzelver doel, bevordering van zedelijkheid en welvaart, moge worden bereikt, en Heeren Bestuurders door de overtuiging van hiertoe hunne pogingen te hebben aangewend, de beste voldoening, voor hunnen arbeid, zullen mogen erlangen.

Leeuwarden,
den 28 December 1849.

SPEELMAN WOBMA,
N. T. HAVERSCHMIDT,
C. HOMMES,
VAN BOELENS.

Spaarbank te Sneek.

DE DIRECTEUREN DER SPAARBANK te *Sneek*, berigten aan de Deelnemers van dezelve, dat zij op elken *Maandag* van de maand Januarij 1850, des voormiddags van elf tot één ure, zitting zullen houden in het gewone Lokaal, ter inschrijving in de Boekjes van de Interessen verschijnende met den 31 dezer maand.

Sneek,
den 28 December 1849.

Namens de Directie,
J. WOUTERS, *Kassier.*

SALON DES VARIÉTÉS. — Na het eindigen der geannonceerde Tooneelvoorstelling van *heden* avond, **DANSPARTIJ.**
Entrée 25 Cents.
Heeren en Dames de Voorstelling hebbende bijgewoond, zullen geene Entrée betalen.

*** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON, AGATHA A. M. ROLF, Echtgenoote van

Franeker,
den 28 December 1849.
Eenige kennisgeving.

L. DE BOER,
Logementhouder.

*** Heden beviel vrij voorspoedig van een' welgeschapen ZOON, A. C. VAN HELOMA, hartelijk geliefde Echtgenoote van

Leeuwarden, den 29 December 1849.
Eenige kennisgeving.

Mr. J. J. RAHUSEN.

*** Bevallen van eene DOCHTER, D. NIEUBUUR, geb. TIDDENS.
Dantumawoude, den 23 December 1849.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel voorspoedig van een' welgeschapen ZOON, T. NIEUWENHUIS, geliefde Echtgenoote van
Sneek, den 24 December 1849. JACOB FEENSTRA. Bz.

*** Heden beviel door Gods goedheid van een welgeschapen ZOON J. P MEIJER, geliefde Echtgenoot van
Metslawier, den 27 December 1849. H. CANNEGIETER JJs.
Eenige kennisgeving.

*** Heden morgen overleed, na een zacht en zeer geduldig lijden, mijn Echtgenoot WIETZE JOHANNES HOOIJSMA, in den ouderdom van ruim 53 jaren, na eene echtvereeniging van bijna 29 jaren, mij nalatende drie Kinders en eene behuwd Dochter. Zwaar treft ons dit verlies, maar wenschen in den wil des Almagtigen, wiens doen altijd wijsheid en liefde is, te berusten.
Wolvega, B. W. OOSTERHOF,
den 23 December 1849. Wed. WIETZE JOHS. HOOIJSMA.

*** Heden overleed, tot onze diepe droefheid, ons eenigst geliefd KINDJE, in den ouderdom van slechts negen maanden.
Groningen, G. J. C. AVELING VAN SCHAIK, *Apotheker.*
den 25 December 1849. T. VAN SCHAIK, geb. SCRINERIUS.

*** Heden morgen ten zes ure wierd ons ouderhart op het alleronverwachtst diep gewond, daar het den Heer van leven en dood behaagde, ons oudste Dochtertje RINSKE, in den nog jeugdigen leeftijd van bijkans zes jaren tot zich te nemen; diep betreuren wij de overledene, doch wenschen Gode te zwijgen, wiens doen wijs, heilig en goed zij.
Stavoren, JACOB P. LOOTSMA.
den 26 December 1849. TRIENTJE A. DEMMER.
Deze is dienende voor algemeene kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

*** Heden avond ontsliep voor beter leven, de jongste onzer lievelingen HELENA, in den jeugdigen leeftijd van slechts negen maanden.
Leeuwarden, J. F. BLAAUW.
den 27 December 1849. M. BLAAUW — VIERVANT.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed tot onze innigste droefheid, onze dierbare Broeder en Behuwd-broeder GJALT WILHELMIJ, Assessor van de Grietenij Tietjerksteradeel te Bergum, in den ouderdom van ruim 81 jaren, na eene kortstondige doch hevige ongesteldheid van slechts eenige dagen. Familie en Vrienden gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te merken, terwijl op uitdrukkelijke begeerte van den overledene geene uiterlijke teekenen van rouw zullen worden aangenomen.
Bergum, J. A. VAN HASSELT.
den 28 December 1849. G. VAN HASSELT, geb. WILHELMIJ.
J. A. L. VAN BERGEN, Wed. WILHELMIJ.

*** Heden overleed, voorzien van de genademiddelen onzer heilige Kerk, mijne dierbare Echtgenoote CECELIA ANNA JOOSTEN, in den ouderdom van ruim vijf en dertig jaren. Eene langdurige tering met bijkomende ontijdige verlossing, maakte een einde aan een voor mij en mijne vijf jeugdige Kinderen onschatbaar leven.
Leeuwarden, den 28 December 1849. H. HEUVELDOP.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed in den ouderdom van ruim 81 jaren, den WelEd. Z. Gel. Heer SAMUEL ENDTZ, in leven Med. Doctor alhier.
Sneek, den 30 December 1849.

*** Heden overleed, na eene langdurige sukkeling, onze waarde Vader HARMEN HENDRIKS MEINSMA, Rentenier alhier, in den ouderdom van 74 jaren, 10 maanden en 11 dagen.
Dokkum, J. H. MEINSMA,
den 30 December 1849. *uit aller naam.*

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 25 tot en met den 31 Dec. 1849 aangegeven: 15 Geboren. 9 Overleden. 1 Huwelijk.

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER*, den 28 December 1849, aan de Stadswaag te Leeuwarden:

	PRIJS.	AANVOER.
BOTER	*f* —,—.	490/4 159/8 54/16 vaten.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 29 December 1849.

NEDERLAND.			Gebl.
Werk. Schuld	2½ pCt.	55$\frac{5}{16}$	55$\frac{7}{16}$ 55$\frac{5}{16}$
Dito dito ..	3 »	64⅜	64½ 64$\frac{7}{16}$
Dito dito ...	4 »	84¼	84⅜ 84⅜
Amort.-Synd.	3½ »		
Handel-Maats.	4½ »		
FRANKRIJK.			
Certific.......	3 pCt.	53½	53⅝ 53$\frac{9}{16}$
SPANJE.			
Leen. *Ard.* v. 85 £	5 pCt.	12$\frac{13}{16}$	12$\frac{15}{16}$
» » v. 510 £	5 »	12⅞	12$\frac{15}{16}$ 12$\frac{15}{16}$
» onb. Stukk.	5 »		
»	3 »	37½	
» Binnenl. à 6/m	3 »	28⅞	
Ardoin Coupon.....	»	8¼	8$\frac{5}{16}$
PORTUGAL.			
Te Londen 5 (nu 4)	pCt.	36	
» »	4 »	37¼	37$\frac{5}{16}$ 37$\frac{5}{16}$

RUSLAND.			Gebl.
Ob. bij *H.* 1798/1816	5 pCt.	106⅜	106½
dito dito 1828/1829	5 »	105½	105⅝
Dito bij dito..	4 »	85¾	
Dito bij *Stiegl.*	4 »	84⅛	85
OOSTENRIJK.			
Metaliek.....	5 pCt.	81½	
» 1847...	2½ »	43⅛	
AMERIKA.			
Bank-Actien V. Staten			
Braz. 1824...........		89½	
» £ 200.........			
Peru...........	4 pCt.	53⅞	
Grenada.......		17	
Mexico.........		26⅞	27$\frac{1}{16}$ 27$\frac{1}{16}$
Venezuela......			
Ecuador......		3$\frac{1}{16}$	

Prijzen der Buitenlandsche Coupons en Uitgelote Obligatien.

Metaliek	*f* 26.65	Spaansche Piast.	*f* 2.47
Napelsche	» 24.75	Hamb. Russ.	» 36.62½
Div. Engelsche in £	» 11.90	Russen in Zilv. R.	» 37.06¼
Engelsche Russen	» 11.90	Poolsche in fl.	» 27.62½
Fransche	» 56.37½	Coup. Port. 1 Januarij 1848	
Belgische	» 56.37½	per £ 2.	» 00.00
Pruisische	» 34.62½	» » Binn. n. 12.	» 00.00

Op den 25, 26 en 27 December 1849, op Ameland aan strand gespoeld en geborgen zijnde *vier fusten HENNIP-OLIE*, allen gemerkt S en M.
C

Zoo worden de eigenaren daarvan mits dezen uitgenoodigd die goederen te reclameren bij den Grietman van Ameland, als belast met de functien van Opperstrandvonder aldaar.

BOELGOED.

MR. C. WIERSMA, Notaris te Leeuwarden, zal, op *Donderdag den 3 Januarij* 1850, 's morgens ten 9 ure, *ten huize van Age Tœkes Poelstra*, te *Huizum*, bij boelgoed verkoopen:
5 stuks HOORNVEE, waarvan 1 melke Koe, 3 vroegmelke dito en 1 kalve Koe, 6 koesëten goed gewonnen HOOI, 1 HOOIBERG aan het water bij Pasveer te Huizum, en hetgeen meer ter verkoop zal worden aangeboden.

BUITENGEWONE VERGADERING.

van deelgenooten in de onderlinge Brandwaarborg-Maatschappij voor Wind-Fabrijkmolens in Friesland.

Alle deelgenooten tot bovengemelde Maatschappij behoorende, worden door Commissarissen uitgenoodigd tot het bijwonen eener buitengewone Vergadering, op Donderdag den 10 Januarij 1850, des voormiddags ten 11 ure, ten huize van *C. H. Wilkeshuis*, in het Heeren-Logement te Leeuwarden, ten einde alsdan over belangrijke voorstellen, betrekkelijk de uitbreiding dezer Maatschappij, te delibereren en zoo mogelijk te besluiten.
Leeuwarden, J. ALBARDA Hz.,
den 28 December 1849. *Presd. Commissaris.*

Een ieder die iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan PALS GEERTS BLEEKSMA, Timmerman te Deersum, en deszelfs overleden Huisvrouw FROUKJEN MARTENS JELGERSMA, worden verzocht daarvan franco opgave te doen vóór den 20 Januarij 1850, ten Kantore van den Notaris P. BOLTJES, te Grouw.

De Ondergeteekende maakt aan zijne geëerde Stadgenooten bekend, dat hij het vak van HUIS-, RIJTUIGSCHILDER en BEHANGER, voor eigen rekening zal uitoefenen; zich minzaam in de gunst aanbevelende.
Harlingen, den 31 December 1849. A. J. DIJKSTRA.

Weder eene genezing van waterzucht

DOOR DE PILLEN VAN *HOLLOWAY.*

De heer *Duncan*, een rijke pachter aan de Elms bij Boston woonachtig, was sedert jaren in een ziekelijken toestand. Zijne ongesteldheid veroorzaakte bij hem sterke opzwellingen der voeten en enkels hetwelk dan trapsgewijze zich uitstrekte tot dat eindelijk het geheele ligchaam gezwollen was; de overtuiging verkregen hebbende dat hij aan de waterzucht leed, nam hij den raad in van de meest bekende geneeskundigen en volgde derzelver voorschriften, hetwelk hem echter niets baatte, en waardoor zelfs zijn toestand erger werd. Eindelijk besloot hij de pillen van *Holloway* te gebruiken, en tot verbazing van een ieder, werd hij in een ongelooflijk korten tijd door dit kostelijk middel hersteld.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF van - 0,90, - 2,10, - 3.30, - 8,15, - 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage*, *à contant*, te bekomen aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; M. GAARBEEK, te Groningen; H. A. P. VAN GORCUM, te Assen, alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

De ondergeteekende vraagt vier SCHEEPSTIMMERKNECHTEN, hun werk goed verstaande, kunnende terstond voor eenigen tijd werk bekomen, — en een SMIDSKNECHT, liefst ongehuwd, die goed kan paardenbeslaan, kan mede terstond werk bekomen bij A. H. VELDSTRA, Mr. Scheepstimmerman en Grofsmid te Stavoren. Brieven franco.

Een KUIPERSKNECHT, zijn werk grondig verstaande en van middelbare jaren, kan dadelijk eene dienst bekomen bij H. VAN LINT, te Kimswerd. Men vervoege zich liefst in persoon.

Een ZILVERSMIDSKNECHT, zijn werk geheel of ten deele verstaande, alsmede een LEERLING, eenigen tijd bij het vak werkzaam geweest zijnde en zich daarin verder wenschende te bekwamen, kan van stonden aan of Mei e. k. vast werk bekomen. Men adressere zich met franco brieven bij
A. M. SUSTRING, *te Sneek.*

Tegen 12 Mei a. s. worden gevraagd:

Twee WOLKAMMERSKNECHTEN, het Verwen en sorteeren der Wol grondig verstaande en tevens voorzien van goede getuigschriften. Adres in persoon of met gefrankeerde brieven bij S. W. VAN DOUWEN, te Dockum.

Een gehuwd TUINMAN, liefst zonder kinderen, het Snoeijen en Broeijen genoegzaam verstaande, en voldoend getuigenis van eerlijkheid en goed gedrag kunnende produceren, tegen Lichtmis aanstaande eene dienst begeerende, adressere zich in persoon of met gefrankeerde brieven ten huize van J. G. PATER, in de Groote Kerkstraat, letter F, no. 263, te Leeuwarden.

******** G. T. N. SURINGAR, Boekhandelaar te Leeuwarden, en drukker en uitgever van den

PROVINCIALEN KANTOOR-ALMANAK VAN FRIESLAND,

houdende, behalve de aanwijzing van feestdagen, kermissen enz. en den gewonen kalender, opgave van de verschillende, zoo gewestelijke als plaatselijke Besturen, Collegiën, Commissiën, Administratiën, Instellingen van weldadigheid en algemeen nut, enz. enz.,
berigt hiermede dat de jaargang voor 1850 *afgedrukt* en *verkrijgbaar* is bij hem en verder bij alle solide Boekhandelaren in deze Provincie.

******** Bij den Boekhandelaar A. SCHAAFSMA, te Dockum, en verder alom, is van heden af verkrijgbaar:
De verootmoedigende herdenking der genotene weldaden des Heeren; Leerrede over Lucas 22: v. 35*b*. Uitgesproken in den laatsten avond des jaars, door D. A. Detmar, in leven laatst predikant te Ede, prijs 25 Cts.
Tevens worden bij denzelfden ten spoedigsten vervaardigd alle soorten van DRUKWERK, KOOPMANS- en KANTOOR SCHRIJFBOEKEN, benevens gedrukte en gelinieerde Registers enz., ten dienste van onderscheidene administratien.

******** Bij A. L. SCHOLTENS, te *Groningen*, is uitgegeven en mede alom verkrijgbaar gesteld:
PROEVE eener HERZIENING der meest gebruikelijke FORMULIEREN der Nederlandsche Hervormde kerk. *f* 2,20.
Inhoudende: I. *De Heidelbergsche Catechismus naar het Evangelie verduidelijkt, verbeterd en aangevuld.* II. *Belijdenissen, inhoudende de hoofdsom der leer van de Christelijke kerk.* III. *Verklaringen over de waarde der Formulieren van eenigheid of symbolische schriften.* IV. *Formulieren voor de eeredienst.* V. *Kleine verbeteringen, welke in de Psalmen en Evangelische gezangen, onder het voorlezen van den Predikstoel kunnen aangebragt worden.*

******** Door P. A. REIJNDERS te Meppel, is heden verzonden blad 25, 26, 27, titel, inhoud en carton van

HET CHRISTELIJK ZONDAGSBLAD.

3e Jaargang.

Alsmede het prospectus en inteekenlijst voor de 4e *Jaargang* (1850), welke onder den titel:

NIEUW CHRISTELIJK ZONDAGSBLAD

zal worden uitgegeven, onder Redactie van J. J. SWIERS, predikant te HAVELTE, *en onder medewerking der onderstaande Heeren:*
M. A. AMSHOFF, pred. te *Groningen.* G. BRUNA, pred. te *Hasselt.* E. J. DIEST LORGION, pred. te *Groningen.* U. P. GOUDSCHAAL, pred. te *Scheemda.* de Heer K. HAMER, te *Dalfsen.* C. H. VAN HERWERDEN HZN., pred. te *Groningen.* P. A. KOPPIUS, pred. te *Rottevalle.* A. L. LESTURGEON, pred. te *Oosterhesselen.* MARISSEN VAN LOON, pred. te *Hoogezand.* J. MEIJER, pred. te *Wolvega.* G. W. SANNES, pred. te *Oude Pekel-A.* W. VERWEIJ, pred. te *Winschoten.* W. C. V. D. ZWAAG, pred. te *Dronrijp.* V. D. ZWAAG, pred. te *Goutum.*
Het zal alsdan, behalven korte vertoogen over belangrijke stukken uit de Chr. leer en het Christelijk leven ook korte verklaringen van gewigtige bijbelplaatsen, belangrijke mededeelingen uit de geschiedenissen der Christelijke gemeente van vroegeren tijd en van onze dagen en wat verder voor Christelijke lezers belangrijk en voor den Zondag geschikt kan zijn, bevatten.
Men zie hierover verder het prospectus.

******** Bij den Boekhandelaar A. E. C. VAN SOMEREN, te Zutphen, is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:
DE TWEEDE VERBETERDE EN VERMEERDERDE DRUK van *Rutgers van der Loeff*, Godsdienstige Oefeningen. Handleiding bij Catechizatiën en Volks-Leesboek over de Christelijke waarheid. Prijs *f* 1,90.
Auteur en Uitgever zijn het publiek dankbaar voor de goede ontvangst van dit werkje, waarvan de zeer aanzienlijke oplage des eersten druks in ruim twee jaren werd verkocht. In weerwil dat deze tweede editie zeer vermeerderd is, is de prijs ten behoeve van Catechizanten minder gesteld dan die van den eersten druk, en wordt het werkje thans op nieuw als *leesboek over de geheele Christelijke waarheid* zeer aanbevolen.

Met succes wordt gedebiteerd:

Het Christus-rijk op aarde. Evangelische Beschouwingen over de Christelijke Kerk, door J. WITKOP, Predikant te Zutphen. Prijs *f* 1,90.
Deze beschouwingen zijn de volgende:
I. Oorsprong en wording der Christelijke Kerk.
II. Innerlijk leven der Kerk van Christus.
III. De kracht, waardoor in de Christelijke Kerk het ware leven wordt onderhouden en volmaakt.
IV. De wederzijdsche betrekking der Christelijke Kerk en der wereld.
V. Werking der Christelijke Kerk op de volmaking harer leden.
VI. De Christelijke Kerk op aarde in de toekomst.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.